

شرح مثنوی معنوی

با نگاهی تطبیقی به مبانی عرفان نظری

دفتر دوم

ناهد عبقری

انتشارات بانگ نی

۱۳۹۵

سرشناسه : عبقری، ناهید، ۱۳۳۱ -
 عنوان قراردادی : مثنوی. شرح
 عنوان و نام پایدار : شرح مثنوی معنوی (با نگاهی تطبیقی به مبانی عرفان نظری) / ناهید عبقری.
 مشخصات نشر : مشهد: بانگ نی، ۱۳۹۴ -
 مشخصات ظاهری : ج.
 شابک : دوره ۶-۷-978-600-95302-1-2 ؛ 978-600-95302-1-2 ج. ۲ ؛
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا
 موضوع : مولوی، جلال‌الدین محمد بن محمد، ۶۰۴ - ۶۷۲ ق. مثنوی --- نقد و تفسیر
 موضوع : شعر فارسی --- قرن ۷ ق. --- تاریخ و نقد
 شناسه افزوده : مولوی، جلال‌الدین محمد بن محمد، ۶۰۴ - ۶۷۲ ق. مثنوی. شرح
 رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۴ ش ۴۶ ع ۵۳۰/۱ PIR
 رده‌بندی دیویی : ۸۱۱/۳۱
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۱۰۶۸۲۸



نام کتاب : شرح مثنوی معنوی (با نگاهی تطبیقی به مبانی عرفان نظری) دفتر دوم
 نویسنده : ناهید عبقری
 ویراستار : عفت السادات شهید
 ویراستار : زهرا رحمانی
 ویراستار : نسیم نیک‌پور
 حروف‌چینی و صفحه‌آرایی : اسد احمدی
 خطاط : شراره شیرنگی
 طراح جلد : نسیم نیک‌پور
 چاپ : دقت
 نوبت چاپ : اول / ۱۳۹۵
 شمارگان : ۲۰۰۰
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۳۰۲-۱-۲
 شابک دوره : ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۳۰۲-۶-۷
 تعداد صفحات : ۵۶۸ صفحه و زیری
 بها : ۴۵۰۰۰ تومان (دوره ۶ جلدی: ۳۰۰۰۰۰ تومان)
 ناشر : بانگ نی

مرکز پخش: انتشارات بانگ نی، مشهد، هنرستان ۵، پلاک ۲۴، تلفکس ۳۸۶۷۳۳۱۳

<http://www.bangency.ir>

e-mail: info@bangency.ir

فهرست اجمالی حکایات و قصص و مطالب

دفتر دوم

شماره بیت	عنوان
۱۱۳	هلال پنداشتن آن شخص خیال را در عهد عمر رضی الله عنه
۱۳۶	دزدیدن مارگر ماری را از مارگیری دیگر
۱۴۲	التماس کردن همراه یسی (نمده کردن استخوان ها)
۱۵۷	اندرز کردن صوفی حاضر در مجلس داشت بهیمه و لاجول خادم
۱۷۲	حکایت مشورت کردن خدای تعالی با سنگان در ایجاد خلق
۱۹۴	بسته شدن تقریر معنی حکایت به سبب این مستمع به استماع ظاهر
۳۲۴	یافتن شاه باز را به خانه کمپیرزن
۳۷۸	حلوا خریدن شیخ احمد خضرویه جهت غرض
۴۲۷	ترسانیدن شخصی زاهدی را که کم گیری تا کور نشوی
۵۰۵	خاریدن روستایی در تاریکی شیر را به ظنی آنکه گاو است
۵۸۷	تعریف کردن منادیان قاضی مفلس را گرد شهر
۷۴۱	مثل
۷۷۸	ملامت کردن مردم شخصی را که مادرش را کشت به تهمت
۸۴۵	امتحان پادشاه به آن دو غلام که نو خریده بود
۱۰۴۹	حسد کردن حشم بر غلام خاص
۱۱۹۵	کلوخ انداختن تشنه از سر دیوار در جوی آب
۱۳۸۹	آمدن دوستان به بیمارستان جهت پرسش ذوالنون مصری رحمه الله علیه
۱۴۶۵	امتحان کردن خواجه لقمان زیرکی لقمان را
۱۶۰۴	عکس تعظیم پیغام سلیمان در دل بلقیس
۱۶۳۶	انکار فلسفی بر قرائت «إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا»
۱۷۲۲	انکار کردن موسی، علیه السلام، بر مناجات شبان

۱۸۱۸	پرسیدن موسی(ع) از حق سِر غلبه ظالمان را
۱۸۸۰	رنجاندن امیری خفته بی راکه مار در دهانش رفته بود
۱۹۳۴	اعتماد کردن بر تملق و وفای خرس
۱۹۹۴	گفتن نابینای سائل که دو کوری دارم
۲۰۳۷	گفتن موسی(ع) گوساله پرست را که آن خیال اندیشی و حزم تو کجاست؟
۲۰۹۶	تملق کردن دیوانه جالینوس را و ترسیدن جالینوس
۲۱۰۴	سبب پریدن و چریدن مرغی با مرغی که جنس او نبود
۲۱۴۳	رفتن مصطفی علیه السلام به عبادت صحابی و بیان فایده عبادت
۲۱۵۸	وحی کردن حق تعالی به موسی(ع) که چرا به عبادت من نیامدی؟
۲۱۶۹	تنها زین یا بنیان صوفی و فقیه و علوی را از همدیگر
۲۲۲۱	گفتن شیخی ابویزید را که کعبه منم، گرد من طوافی می کن
۲۲۳۰	حکایت
۲۲۵۵	دانستن پیغمبر علیه السلام که سبب رنجوری آن شخص گستاخی بوده است در دعا
۲۳۳۸	عذر گفتن دلقک به سید اجل که چرا فاحشه را نکاح کرد
۲۳۴۳	به حیلت در سخن آوردن سال از بزرگ را که خود را دیوانه ساخته بود
۲۳۵۹	حمله بردن سگ بر گور گدا
۲۳۹۲	خواندن محتسب مست خراب افتاده را به ندای
۲۶۱۱	بیدار کردن ابلیس معاویه را که خیز وقت نماز است
۲۷۵۲	شکایت قاضی از آفت قضا و جواب گفتن نایب او را
۲۷۷۹	فضیلت حسرت خوردن آن مخلص بر فوت نماز جمعه
۲۸۰۳	فوت شدن دزد به آواز آن شخص صاحب خانه را
۲۸۳۳	قصه منافقان و مسجد ضرار ساختن ایشان
۲۹۱۹	قصه آن شخص که اشتر ضالّه خود می جست و می پرسید
۲۹۳۱	متردد شدن در میان مذهب های مخالف و بیرون شو و مخلص یافتن
۲۹۵۵	امتحان هر چیز تا ظاهر شود خیر و شرّی که در وی هست
۳۰۳۵	حکایت هندو که با یار خود جنگ می کرد بر کاری و خبر نداشت که او هم
۳۰۵۴	قصد کردن عُزّان به کشتن یک مردی تا آن دگر بترسد
۳۰۶۷	بیان حال خود پرستان و ناشکران در نعمت وجود انبیا و اولیا علیهم السلام
۳۰۹۶	شکایت گفتن پیر مردی به طبیب از رنجوری ها
۳۱۲۴	قصه جو حی و آن کودک که پیش جنازه پدر خویش نوحه می کرد
۳۱۶۳	ترسیدن کودک از آن شخص صاحب جثه

- ۳۱۷۱ قصه تیراندازی و ترسیدن او از سواری که در پیشه می‌رفت
- ۳۱۸۴ قصه اعرابی و ریگ در جوال کردن و ملامت آن فیلسوف او را
- ۳۲۱۸ کرامات ابراهیم اَدهَم قدس الله سره بر لب دریا
- ۳۲۴۸ آغاز منور شدن عارف به نور غیب‌بین
- ۳۳۱۱ طعن زدن بیگانه در شیخ و جواب گفتن مرید شیخ او را
- ۳۳۷۶ دعوی کردن آن شخص که خدای تعالی مرا نمی‌گیرد به گناه و
- ۳۴۳۶ گفتن عایشه رضی الله عنها مصطفی را علیه السلام که تو بی مصلی ...
- ۳۴۴۸ کشیدن موش مهار شتر را و معجب شدن موش در خود
- ۳۴۹۰ کرامات آن درویش که در کشتی متهمش کردند
- ۳۵۱۸ تشنیه صوفیان - آن صوفی که پیش شیخ بسیار می‌گوید
- ۳۵۸۵ بیان دعوی که عن آن دعوی گواهِ صدق خویش است
- ۳۶۱۴ سجده کردن یحیم (ع) در شکم مادر مسیح را (ع)
- ۳۶۳۷ سخن گفتن به زبان حی و فیه کردن آن
- ۳۶۴۸ پذیرا آمدن سخن باطل در آن صوفیان
- ۳۶۵۳ جستن آن درخت که هر که میوه آن درخت خورد نمیرد
- ۳۶۹۳ منازعت چهار کس جهت انگور که هر یکی به نام دیگر فهم کرده بود آن را
- ۳۷۲۵ برخاستن مخالفت و عداوت از میان انصار به برکات رسول علیه السلام
- ۳۷۷۸ قصه بط‌بچگان که مرغ خانگی پروردشان
- ۳۸۰۰ حیران شدن حاجیان در کرامات آن زاهد که در بادیه تنهش با خنند

بیان، سبب تأخیر افتادن انشای این نیمة دوم از کتاب مثنوی نفع الله به قلوب العارفین و بیان شروع بعد از فتور شرع و وحی بر آدم بعد از فتور و انقطاع وحی به سبب زلّت او و سبب فتور هر صاحب حالی و سبب زوال آن فتور به شرح صدور والله اعلم بالصواب.

دیهاده

بسم الله الرحمن الرحيم

بیان بعضی از حکمت تأخیر این مجلد دوم که اگر جمله حکمت الهی بنده را معلوم شود، در فواید آن کار، بنده از آن کار فرو ماند و حکمت بی پایان حق ادراک را و آن کند، بدان کار نپردازد؛ پس حق تعالی شمه ای از آن حکمت بی پایان مهار بینی او سرزد و از آن کار کشد، که اگر او را از آن فایده هیچ خیر نکند هیچ نجنبند؛ زیرا جنباننده از بهره های آدمیانست که از بهر آن مصلحت کنیم، و اگر حکمت آن بروی فرو ریزد، هم نتواند جنبیدن. چنانکه اگر در بینی اشتر مهار بُنود، نرود و اگر مهار بزرگ بُود هم فرو خسید. وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنْزِلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ^۱ خاک بی آب کلوخ نشود، و چون آب بسیار باشد هم کلوخ

۱ - قرآن کریم، حجر: ۲۱/۱۵: خزائن و گنجینه های همه چیز نزد ماست؛ ولی ما جز به اندازه معین آن را نازل نمی کنیم.

جميع ممکنات مقدور خداوند و مملوک وی اند و او هرگونه که بخواهد مخلوق را از عدم به وجود می آورد.

نشود، وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ^۱، به میزان دهد هر چیزی را نه بی حساب و بی میزان، الا کسانی را که از عالم خلق مبدل شده‌اند وَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ^۲ شده‌اند و مَنْ لَمْ يَدَقِّ لَمْ يَذَرِ^۳

پرسید یکی که عاشقی چیست؟ گفتم که چو ما شوی بدانی
عشق محبت بی حسابست، جهت آن گفته‌اند که صفت حق است به حقیقت و نسبت او به
بنده مجازست. يُجِبُّهُمْ تَمَامُهَا، يُجِبُّونَهُ كَدَامُهَا؟^۴

۱ - قرآن کریم، الرَّحْمَنُ: ۷/۵۵: آسمان را برافراشت و میزان و معیار مقرر داشت.
مراد از میزان هر آن چیزی است که حقایق اشیا و اندازه آن‌ها با آن معلوم می‌شود، چه مادی باشد مانند: پیمانه و ترازو، چه معنوی مانند: وحی، بداهت، عقل و فطرت. هر قانون تکوینی و هر دستور تشریعی «میزان» می‌گردد؛ زیرا همه وسیله‌ای برای سنجش‌اند.

۲ - قرآن کریم، بقره: ۲۱۲/۲: خداوند هر کس را که بخواهد روزی بی حساب می‌دهد. همچنین آل عمران: ۳۷/۳ و نور: ۳۸/۲۴. ۳ - مَنْ لَمْ يَدَقِّ لَمْ يَذَرِ. هر کس نجشیده باشد، نمی‌داند. (مثل عربی)

۴ - اشارتی قرآنی، مائده: ۵۴/۵: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ. ای کسانی که ایمان آورده‌اید، هر کس از شما که از دین خود مرتد شود، حق تعالی [به جای شما] بقیناً قومی را خواهد آورد که او آنان را دوست می‌دارد و آنان او را دوست می‌دارند. (يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ)